

тъкува отъ *татарски*. Тя се дължи на известния шведски пътешественикъ *Страленберг*. Въ своя трудъ „Das Nord-und östliche Theil von Europa und Asia insoweit solches das gantze Ruszische Reich mit Siberien und der grossen Tatarey in sich begreiffet. Stockholm. 1730“, Страленбергъ твърди именно, че столицата на волжскитѣ българи, отъ която последнитѣ сѫ получили името си, не се е наричала *Bulgar* а *Bulgahn*, а тази последната дума означавала по татарски — единъ обиколень съ земенъ валъ хански лагерь. Такъвъ единъ лагерь се наричалъ по гръцки *Bylirios* или *Boleros*, затова и *Vincent. Belluacensis* наричалъ източнитѣ българи *Bilirios*.

Отъ *Боогардъ* произвежда името *Българъ* известниятъ руски историкъ отъ миналия вѣкъ, *Татищевъ*, който положи основата за критичната обработка на руската история (1768). Въ своя главенъ трудъ кн. I. ч. II.¹⁾ той посвещава една специална глава на българи и хвалисти, които, споредъ него, се наричали у древнитѣ (Херодотъ кн. 4. гл. 16.) *аргинеи* и *иседони* (гл. 25, стр. 346. и сл.). Колкото за днешното име на българитѣ обаче, то нѣма нищо общо съ Волга, а произлиза отъ името на главния имъ градъ, който на тѣхния езикъ се наричалъ *Боогардъ*.

Има же българи, многия мнятъ, какъ сѫхъ такъ Дунайскихъ, (отъ сѫхъ безспорно произшеднихъ), отъ Волги българи именувани, разсужда яко бы буква в въ б превращена; но мнѣ мнѣтся, что сѣ неосновательно тѣмъ, что у Рускихъ древнѣйшихъ българи, а не Волгари именовались, и Рускіе онаго обычая перемѣнятъ, какъ Латинисти, не имѣли, но вездѣ Греческую точно а выговариваютъ, яко Васили, Власи и пр. Второе рѣка Волга называлась съ вершини токмо до устья Оки, а ниже Раа, Ока же, правильно Окина у Сарматъ значить *правая* или *прямая*, и сходно, что она тѣхныхъ кривизнѣ великихъ какъ Волга не имѣтъ; она же съ правой стороны припла, а у насъ, испорчено, Ока именована. Птоломей именуетъ ея Раа западная, Волга же въ Сарматскомъ значить *судоходная*. . . . По сему Болгаръ отъ Волги производить не можно, но суще отъ главнаго ихъ города, который на ихъ языкѣ *Боогардъ*, т. е. „главный градъ“, а у Рускихъ Великій градъ именованъ. Обаче това име сѫ го дали на българи чужденци (така напр. поляцитѣ отъ Москва наричатъ цѣла Русія Московія). Собственото имъ име, ако се сѣди по Карпини, (по Карпейну) е било „*билири*“. (Татаритѣ произнасятъ булиръ). „*Билировъ*“ имя мно собственное и общее всѣхъ болгаръ, ибо и Татари испортя булиръ, Рускіе отъ града Болгари именовали“. И така Българи и Билири нѣма нищо общо. Първото име произлиза отъ името на главния градъ *Боогардъ*, което значи „Голѣмъ градъ“, второто е име на самия народъ. Каква е обаче етимологията му, Татищевъ не казва, както въобще нигдѣ не говори за езика на древнитѣ българи. Като ги смѣта за потомци на Херодотовитѣ аргинеи, той ги има за волжани

¹⁾ *Исторія Россійская* съ самыхъ древнѣйшихъ временъ неусынными трудами черезъ тридцать лѣтъ собравшая и описавшая покойникъ тайникъ совѣтъкомъ и астраханскимъ губернаторомъ, Василіемъ Никитичемъ Татищевъ. Книга первая. Часть II. Москва 1768. Глава двадесать пятая „о болгаряхъ и хвалисахъ, у древнихъ аргиней и исседонъ“ (стр. 346. и сл.).

Земля Ра
и см...